

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVI (11)
No. (Štev.) 18.

“ESLOVENIA LIBRE”

Buenos Aires,
1. MAJA (MAYO) 1958

Delu slava, delu čast!

I.
Pred dobrimi šestdesetimi leti je bilo, ko je Evangelist Janez Krek s klicem: Delu slava, delu čast! budil slovenski rod v novo socialno stvarnost. Tedaj na prehodu v XX. vek so za delovnega slovenskega človeka reš prihajali boljše časi, čeprav se je Krekovo geslo še vedno zdelo mnogim revolucionarno. Ko je na I. socialnem dnevu v Buenos Airesu 1952. leta govoril zaslužni slovenski socialni delavec F. Kremžar o začetkih socialnega gibanja na Slovenskem, je tudi omenil, da je še za časa I. kat. shoda (1892) meščanski sloj kmeta imel za norca in ga imel za zarobljenca, a delavca je imel za malopridneža, kateremu je Ljubljčan nadel pridevek "baraba". Delavski sloj je bil brez moči, brez veljave in zato brez časti!

Pa tudi drugod po svetu ni bilo dosti drugače. Bila je to doba polnega gospodarskega liberalizma in razvitega kapitalizma, ki dela ni smatrala za osebnih človekov doprinos k proizvodnji, marveč ga je vrednotila kot vsako drugo blago, ki se kupuje in prodaja na trgu. Ta doba ni zrla v delu kvalitete, to je veljave in dostojanstva delovnega človeka, ampak le kvaliteto, le materialni donos k čim donosnejši proizvodnji, iz katere si je kapital prilastil levi delež, a delavec je prejemal le toliko, da je ostal za silo delazmožen.

Danes je drugače. Dandanes ni nobene civilizirane države, ki ne bi imela 1. maja v koledarju zaznamovanega rdečega praznika dela! Delu je družba priznala njegovo čast in veljavo. Delavec in njegovo delo sta zakonito zaščiteni, tarifne pogodbe urejajo delovno razmerje in plače. Delavstvo je deležno vseh vrst socialnega zavarovanja, ono je, ki odločilno vpliva tudi na celotno državno politiko, tako da proti volji organiziranih delavskih množic ne more državna oblast ukrepati nič trajno veljavnega ne v miru ne v vojni.

Delavstvo, ki prvega maja radostno praznuje svoj zmagoslavni dan pa naj bi se zavedalo, da so bila potrebne dolge dobe v zgodovini človeštva, da je delu bila priznana njegova čast in veljava. Do današnjih svetlih dni, do prvega maja državnega praznika vodi pot skozi morje krivic in solza, znoja in krvi razdedinjenih in ponižanih. Res je: delavstvo si je največ moralo samo pomagati s tem, da se je v mogočnih delavskih organizacijah borilo za svoje pravice; kasneje je v dobi politične demokracije moglo vplivati odločilno tudi na socialno zakonodajo. A da je uspeh bil prodoren in trajen, za to je bila potrebna tudi nova miselnost v svetu, novo socialno čutenje, ki se zaveda, da je splošen napredek mogoč le v soglasju vseh družabnih stanov in razredov.

Toda k tej novi socialni miselnosti je odlično pomogla Cerkev, ki je sredi polnega kapitalističnega razmaha s socialnimi krožnicami opozorila na delavsko vprašanje in na "novo sužnost" kot posledico novega načina proizvodnje. Pa peži so postali v dobi naraščajoče industrializacije glavni klicarji k socialni pravičnosti in socialni lubežni. Leon XIII je pozival delavce, naj se organizirajo v obrambo svojih upravičenih zahtev; pomaga naj jim tudi država s socialno zakonodajo; cerkveni krogi naj proučujejo socialno vprašanje in duhovniki naj sodelujejo v delavskih izobraževalnih društvih. A Pij XI je opozoril podjetnike na socialno in moralno odgovornost, ki jo imajo do svojega delavstva.

II.

Novi časi pa niso prinesli delu le dolžne časti in veljave. Razvoj je v mnogem segel še dalje — a v nasprotno skrajnost. Pod vplivom materialističnega socializma, ki se pojavlja v raznih odtentkih: od "demokratičnega" socializma pa do totalitarnega komunizma, se delavskim množicam oznanja materialistični svetovni nazor, ki ne prizna Boga in neumrjote duše, ne posmrtnega življenja, ampak pozna le tostranstvo, katere je s telesno smrtjo konec. Kaj bi po takem pojmovanju življenja mogel biti človekov namen na zemlji drugega kakor čim večje udobje

Dr. Artur Frondizi, predsednik Argentine

Buenos Aires, veličastna prestolnica Republike Argentine, in z njim vsa dežela od skrajnega severa ob bolivijski meji pa do Ognjene zemlje se te dni pripravljajo na slovesnost 1. maja, ko bo pri demokratičnih in svobodnih volitvah izvoljeni predsednik Radikalne intransigentne stranke dr. Artur Frondizi postal predsednik republike. Za ta dan so, kakor je navada v vseh ameriških deželah ob nastopu oblasti novih mandatarjev, vse številne države, s katerimi ima Argentina diplomatske stike, poslale svoje odposlance, da tako od blizu prisostvujejo začetku novega ustavnega življenja v tej ogromni in bogati deželi. 58 delegacij se bo ta dan zbralo v Bs. Airesu in njih seznam kaže na številnost stikov, ki jih ima Argentina s svetom. Navzoči so: drž. poglavarja Urugvaja in Peruja; posebno odposlanstvo Svete Stolice, podpredsedniki držav USA, Bolivije, ZSSR, Bolgarije, Poljske, Francije, Ekvadorja, predsedniki najvišjega sodišča iz Italije, Čila, Brazilije, Nicaragve, bivša predsednika Libanona, Haitija, podpredsednik vlade svobodne Kitajske, ministri zveznih vlad Izraela, Salvadorja, Guate male, Madžarske, Zah. Nemčije, Velike Britanije, Kanade, Jugoslavije, Češko-Slovaške, Arabske republike (Sirija, Egipt, Jemen), Paragvaja, Venezuele in Kolumbije, poslaniki v posebni misiji Indije, Švedske, Irana, Norveške, Južne Afrike, Belgije, Grčije, Finske, Portugalske, Švice, Turčije, Costa Rice, Islanda, Danske, Paname, Španije, Filipinov, Avstrije, Indonezije, Japonske, Malteškega reda, Hondurasa, Kube, Mehika, Nizozemske, ministra v posebni misiji iz Irske in Siama.

Delegacije so bile v ponedeljek popoldne sprejete v vladni palači, kjer so pozdravile dosedanega predsednika in podpredsena. Naslednji dan, v torek je bilo ob pol 12 slovesno polaganje vencev ob spomeniku generala Osvoboditelja San Martina, kjer so sodelovali tudi predstavniki obojestranskih sil republike Argentine. Slavnostni nagovor je imel divizijski general in začasni predsednik republike Aramburu, ki je končal s pozivom navzočim vojakom in oficirjem: "Pokorščina in junastvo", na kar so vsi odgovorili z vzklikom "V službi domovine". V sredo večer je bila slavnostna predstava v gledališču Colon v počastitev tujih delegacij.

Slovesnosti za dan 1. maja, ko prevz-

ame krmilo države predsednik dr. Frondizi, je začasna revolucionarna vlada generala Aramburja pripravila do vseh podrobnosti. Spored, ki je bil objavljen, kaže na veličastnost dogodka, ko zmagoviti voditelji revolucije proti diktaturi izpolnjujejo dano besedo in izročajo, državno oblast novemu, demokratsko izvoljenemu predsedniku Republike Argentine dr. Arturu Frondiziju.

Prvi maj 1958 je za Republiko Argentino, v kateri je našlo nov dom tudi na tisoče Slovencev, resnično pomemben in zgodovinski dan.

Z dr. Frondizijem stopa na predsedniško mesto republike Argentine prvič v zgodovini potomec italijanskih emigrantov, kajti njegov oče je ob koncu prejšnjega stoletja prišel kot reven emigrant iskat dela in kruha za številno družino. Dr. Frondizi je 13. otrok v tej družini in mu tako problemi družin s

VII. kongres KPJ v Ljubljani

Pred 1800 delegati je komunist Josip Broz imel uvodni govor na VII. kongresu KPJ. Zavedajoč se, da v Ljubljani stoji najbližje mejam zahodnega sveta, je Broz izrecno poudarjal, da se Jugoslavija ne želi priključiti nobenemu bloku, ne vzhodnemu in ne zahodnemu. Omenjajoč napad moskovskega radia in za njim vseh radijskih postaj satelitskih dežel je dejal, da je namen tega napada bil spričo pričujočega se kongresa, svetovati Jugoslovanom, da "bi Jugoslavija morala biti prevzgojena in ponovno vključena v sovjetsko območje. Ni pa to način, s katerim je mogoče ustvarjati zaupanje in dobre odnose med socialističnimi ljudstvi. Bolje bi bilo, da bi ti tovariši opustili takšne absurde napore, ki samo škodujejo in preprečujejo pravičen razvoj medsebojnih odnosov."

Temu napadu je spričo trenutnega stanja v jug. partiji in državi sploh bilo potrebno dodati še nekaj besed pohvale na račun USA, ako hoče Tito ponovno računati na njih pomoč v prihodnjem poslovnem letu. Zato se je Broz kar edil prijaznosti, ko je dejal: "Naši odnosi z USA slone na medsebojnem spoštovanju, sodelovanju in nevmesavanju v notranje zadeve drugega drugemu. Ako je v preteklosti bilo vendarle nekaj drugačnih manevrov izven teh osnovnih postavk, so prihajali na splošno iz vrst po-

sameznikov ali skupin, nikakor pa ne iz vrst vlade USA."

Naslednji govornik je bil Rankovič, ki je najprej ponovil bistvene točke iz Titovega govora o odnosih s Sovjeti, potem pa nadaljeval: "Upoštevajoč dejstvo različnosti pogledov na nekatere probleme socializma se naše ljudstvo, kar je čisto naravno, sprašuje, kakšne vrste politiko vodi Sovj. zveza, katere prvenstvena naloga ni v skrbi za svoje ljudstvo, ampak v vmešavanju v notranje zadeve Jugoslavije. Socialistična Jugoslavija se je rodila v borbi, ki so jo vodili in organizirali jug. komunisti in niti jugoslovansko ljudstvo niti jug. komunisti se ne bodo nikoli prodali fašizmu ali se z njim pomirili." Rankovič je, kakor javljajo tuje agencije, na nekaterih mestih svojega govora ušel iz napisanega teksta, katerega so prej predložili vsem delegatom kakor tudi dipl. zastopnikom ZSSR in satelitov, navzočim na kongresu. Ti so ob besedah najhujšega rohenja proti ZSSR zapustili zborovalno dvorano in se niso vrnili. "Vprašanje je torej," je dejal Rankovič, "kaj vendar hočejo doseči naši nasprotniki (kom. opozicionalci namreč, op. ured.) s tem, da v napačni luči prikazujejo naše zadržanje v nekih točkah? Zakaj širijo laži? Kdo pa si danes želi izločitev jug. del. gibanja iz del. gibanj drugih narodov? Takšna izločitev bi bila škodljiva. Prav resno se moramo posvetiti vsem tem problemom, kajti ne gre samo za naše ljudstvo in našo stranko, ampak za vse delavsko gibanje sploh."

Tretji dan kongresa, 24. aprila je govoril Kardelj, "glavni teoretik jug. komunizma" in "človek, ki je po rangu prvi za Titom," kakor so ga označevale svetovne agencije. Kardelj je šel še dalj v svojem stališču napram ZSSR in je med drugim pribil: "Povedati jim moramo (sovj. komunistom namreč, op. ured.), da je program, naš program, program delavnosti jug. komunistov. Zato ne moremo dovoliti, da bi kdorkoli drugi odločal namesto nas, kaj je marksizem in kaj ni in da bi od tega zavise lo sodelovanje z jug. KP." Dalje je dejal: "Socializem se ne izvaja ali pa vsili drugim ljudstvom in tudi ni mogoče predpisati enotne formule, ki bi jo katero koli ljudstvo moralo sprejeti. Ni si mogoče misliti popolnega in za vse prirojenega recepta, kadar je govora o eni sami pravilni politiki. Na isti način tudi ni in ne more obstojati nezmotljiv ideološki sodnik, ki bi lahko odločil, kaj je prav in kaj narobe, in tudi ni svečenika, ki bi mogel dati odzveno socialističnim silam za vse napačne, ki so jih utegnile zagrešiti." Potem ko je Kardelj ponovno zatrdil, da se bodo uprli "slehernim pozikusom vmešavanja v notranje zadeve ali vsiljenje nam tujih konceptov," je tudi poudaril, kakor prej že Tito in Rankovič, važnost Varšavskega pakta, ki je "samo obrambnega značaja, medtem ko reakcionarne sile skušajo vpreči atlantski pakt in druge podobne organizacije v neko protikomunistično križarsko armado."

Po Kardeljevem govoru se je začelo (Nadaljevanje na 2. strani)

Ivan Ahčin.

PROCEDIOSE A LA ENTREGA DE 106 VIVIENDAS EN EL BARRIO MITRE

Ciento seis casas que forman parte del barrio de emergencia Presidente Mitre, fueron entregadas en la mañana de ayer a sus nuevos moradores, ex ocupantes de la Villa Miseria que se levantara en un tiempo en el mismo lugar.

A la ceremonia, que fué presidida por el presidente provisional de la nación, general Aramburu, asistió el presidente del Banco Hipotecario Nacional, señor Manuel Rawson Paz, quien pronunció, en oportuna oportunidad, un conceptuoso discurso, siendo las obras bendecidas por el administrador apostólico "sede plena" monseñor Lafitte.

NOVO NASELJE PRESIDENTE MITRE

Na področju okoliša Presidente Mitre so izročili novim lastnikom v posest 106 novih hiš, da so s tem olajšali položaj mnogim revnim prebivalcem bivše Ville Miserije, kakor je bilo še do nedavno označeno tisto področje Buenos Airesa.

Slovesnosti, ki ji je predsedoval začasni predsednik vlade general Aramburu, se je udeležil tudi predsednik Državne hipotekarne banke Manuel Rawson Paz, ki je imel lep nagovor na nove lastnike. Novo naselje je blagoslovil apostolski administrator plena sede Msgr. Lafitte.

IZ TEDNA V TEDEN

USA, Anglija in Francija so tekom začetnih razgovorov svojih veleposlanikov v Moskvi s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom o pripravah za konferenco zunanjih ministrov in zatem za vrhovno konferenco ugotovile, da jih ZSSR hoče izigravati eno proti drugi, ker se je Gromiko hotel razgovarjati z vsakim poslanikom posebej in ne z vsem skupaj. Zato so poslane v Moskvo note, v kateri so zahtevale jasen odgovor, če je ZSSR resno pripravljena na sklicanje vrhovne konference ali ne. Kremelj je na to noto odgovoril z izjavo, da ne more pristati na konferenco treh veleposlanikov skupaj proti svojemu zunanemu ministru Gromiku ter da zato zahteva vključitev v take razgovore tudi poslanika Poljske in Českoslovaške, da bi bilo razmerje med partnerji enako. Zapadne velesile so v tej zahtevi ugotovile spremembo sovjetskega manevriranja ter se sedaj razgovarjajo o skupnem odgovoru na sovjetsko potezo. V Washingtonu so mnenja, da se konference veleposlanikov smeta udeležiti tudi češkoslovaški in poljski veleposlanik, ravnanje pa se nameravajo po željah Anglije in Francije, ki se v tem pogledu še nista odločili.

Zahodna Nemčija in ZSSR sta podpisali prve štiri pogodbe po drugi svetovni vojni. Med drugim sta podpisali trgovsko pogodbo in konzularni sporazum. S sovjetske strani je podpisal pogodbe prvi sovjetski podpredsednik Mikojan, ki je za to priliko prišel v Bonn, za Zah. Nemčijo pa Von Brentano. Po podpisu je Mikojan izjavil, da pogodbe nimajo velikega obsega, da pa "predstavljajo začetek boljših odnosov med ZSSR in Zah. Nemčijo". Dejal je tudi, da ZSSR ne bo odvrгла atomskih bomb na Zah. Nemčijo, v slučaju vojne, če Bonn zapadnim zaveznikom ne bo dovolil atomske oborožitve svoje vojske. Na vprašanje, če se države varšavskega pakta ne bodo oborožile z atomskim orožjem pa je z nasmehom odgovoril, da ZSSR ne more drugim državam narekovati njihove politike.

René Pleven, ki mu je Coty poveril sestavo nove francoske vlade, je naletel med francoskimi poslanci na močan odpor proti svoji zahtevi, naj se francoski parlament izjavi o svoji politiki do alžirskega vprašanja prej, kakor bi glasoval za novo vlado ali proti njej. Po francoski ustavi je postopek nezakonit.

Egipčanski preds. Nasser je v torek odletel na 18 dnevni obisk Sovjetske zveze. S seboj nosi vabilo za Hruščeva, naj mu vrne obisk v Kairu. Če bo Hruščev na vabilo pristal, bo on prvi sovjetski vodja, ki bo obiskal Egipt. Na poti v Moskvo se bo za nekaj ur Nasser ustavil v Budimpešti.

Ob jubileju "Družabne pravde"

V teh dneh praznuje "Družabna Pravda" pomemben jubilej: 10 letnico svojega socialnega dela v izseljenstvu. Večina njenih članov bi vsekakor mogla obhajati mnogo višje jubileje delavnosti na družbenem polju. Kajti D. P. raste iz idejnih osnov, ki jih je pred dorega pol stoletja položil Janez Krek v nastajajočo krščansko socialno gibanje na Slovenskem. V boju s takratnim gospodarskim liberalizmom je nastala naša prva "Družabna Pravda" za upravičene človeške, socialne in gospodarske pravice slovenskega delavstva. Uspehi onih prvih desetletij, ki so jih dosegle krščanske delavske strokovne in prosvetne organizacije za gospodarski in kulturni dvig slovenskega delavstva, so bili izredno bogati.

Po objavi socialne okrožnice "Quadragesimo anno" (1931) je krščanski socialni pokret razširil svojo delavnost v priprave za stanovsko preureditev družbe. Tedaj to že ni bilo več izključno delavsko gibanje, ampak pokret za harmonično povezanost delojemalca in delodajalca na osnovi socialne pravičnosti. Tudi to prizadevanje za organsko zgradnjo delavnih stanov je že po nekaj letih zavzelo širok razmah in obetalo, da postane važen zametek za preobnovo družbe na temelju poklicnih delavnih stanov.

Tudi naša današnja "Družabna Pravda", ki je bila ustanovljena pred 10 leti v Rimu, ni izključno delavska organizacija, marveč združuje v svojih vrstah podjetnike in delavce. V sodobnih izseljenjskih razmerah, ko se več in več naših ljudi gospodarsko osamosvojuje, je aktualnost takšne organizacije še posebej podana, ki naj premosti razredno nasprotje med delom in kapitalom in ustvari v podjetju res človeške odnose, temelječe na socialni pravičnosti in socialni vzajemnosti.

V tem pravcu se je vršilo vse desetletno delo naše letošnje jubilarke v zamejstvu. Čeprav ni ravno obremenjena z organizacijskim mehanizmom, more vendar z zadovoljstvom zreti na pomembno delo, ki ga je izvršila v preteklem desetletju.

Predvsem naj bodo omenjeni socialni krožki, ki so vrsto let zbirali v Mendoza, v Mar del Plati, v Buenos Airesu, a na pobudo "Družabne Pravde" tudi v Rimu, v Kanadi in v Združenih državah laike in duhovnike k študiju socialnih problemov na temelju krščanskih socialnih nauk, podanih v papeških socialnih okrožnicah. — S ponosom more "Družabna Pravda" zreti na štiri socialne dneve v Buenos Airesu, ki so bili posvečeni: prvi gospodarskim in socialnim problemom slovenskega izseljenstva; drugi je obravnaval vprašanje naše gospodarske osamosvojitve; tretji izseljenjsko družino, četrti človeške odnose v podjetju. V pripravi pa je že peti socialni dan, ki bo podal sliko današnjega socialnega in gospodarskega stanja v domovini.

Razen tega izdaja "Družabna Pravda" že vsa leta obstaja enako imenovano mesečno glasilo v Buenos Airesu, ki izpod peresa tudi izven Argentine življenjske delavcev obravnava poleg socialnih problemov slovenskega izseljenstva tudi razmere v domovini, kakor tudi splošna socialna in gospodarska vprašanja. Povrh je mogla D. P. z velikimi žrtvami izdati tudi nekatere knjižne publikacije, zlasti tri knjige Sociologije, s čemer je na odličan način izpričala svoje socialno poslanstvo. Člani Družabne Pravde pa se marljivo udeležujejo tudi v ostalih prosvetnih organizacijah, kjer z veliko pripravljenostjo pomagajo pri organizacijskem in izobraževalnem delu. Ves čas je D. P. gojila tudi zdravo družabnost z družinskimi sestanki in izletji.

Kdor se kakorkoli posveča skrbi za slovensko izseljenjsko skupnost, bo znal presoditi, koliko truda in žrtve je Družabna Pravda v enem desetletju položila v svoje delo. A ob tako plodnem jubileju o prestanih težavah ne govorimo. Pač pa bi bilo umestno marsikaj spodbudnega povedati o velikem idealizmu, ki je od prvega početka do danes preveča prizadevanja po številu dosti skromne organizacije, ki je vedno ostala "majhna čreda", pa je vendar ohranila živi plamen, ki je v domovini ogrel krščanske borbe za socialno pravičnost. Varo je ponesla svojo plamenico čez široka morja tudi v izseljenstvo. A ne, da bi svetila le krogu, ki se zbira okrog Družabne Pravde, temveč da bi zublji tega plamena tudi vsej slovenski izseljenjski skupnosti klicali v spomin ideale, zaradi katerih smo zapustili domovino. Ob njih bomo tudi

O BODOČNOSTI JUGOSLAVIJE

Francoski katoliški list Cité Fraternelle v Besanconu je objavil koncem lanskega leta vrsto člankov o Jugoslaviji. Zadnji članek je bil posvečen razmišljanju o bodočnosti te države in narodov, ki sedaj prebivajo v njej. Takle je:

Kakšna bodočnost čaka narode Jugoslavije? Morda vprašanje ni čisto dobro postavljeno. Bilo bi nevarno spuščati se v politična prorokovanja ali sanjati o bodočnosti. Pa vendar! Nekaj se da reči, tudi če upoštevamo sedanje stanje. Mogoče je vsaj nakazati črto politike, ki bi mogla napraviti Jugoslavijo srečnejšo in bi jo ohranila celo. Treba bi bilo postaviti skupino, garnituro, ki bi lahko zamenjala Tita. Ta izmenjava bi pa seveda morala biti zdrava, dobrih namenov in trdne volje pripeljati življenje v demokracijo.

Vedeti moramo, da Tito ni dobil Jugoslavije samo v Jalti. Res je Roosevelt tedaj odstopil Stalinu polovico Evrope in tudi Jugoslavijo, toda tudi brez te zunanje pomoči, je imel Tito v svojih rokah močne karte, ki so igrale za njegovo zmago. Z drugimi besedami: niso prav samo zavezniki pripeljali Tita na oblast, pomagali so mu tudi drugi činitelji. Socialni nered v prvi Jugoslaviji je že treba omeniti, zahrbtno borbo med Hrvati in Srbi, ali med katoličani in pravoslavni in končno tudi vojsko proti Nemcem. Tito se je pojavil kot rešitelj, kot tisti, ki more zaustaviti bratomorno ubijanje. Gotovo je tudi Tito delal s krvjo in nasiljem. Toda tedaj so ljudje mogli izbirati le med komunistično diktaturo in medsebojnim ubijanjem do konca. Srbi in Hrvati so si bili na nož, kot dolgo poprej nobena dva naroda ne. Sprejeli so komunistično manjše zlo. Moramo seveda dodati, da je pred vsem ugodna mednarodna situacija napravila Tita za "narodnega osvoboditelja".

Toda mnogo vode je od tedaj poteklo. To kar je tedaj bilo "manjše zlo", je postalo v letu 1957 nezno zlo. Tudi tisti Jugoslavi, ki še niso pozabili strašne preteklosti svoje, se niso za vso večnost odrekli svojim elementarnim človeškim pravicam in se ne morejo pomiriti z bedo. Vsi iščejo izhod iz sedanje teme. Izhod, rešitev naj bi bila pa seveda nekaj novega, ne vračanje nazaj v preteklost. Kar torej? Delati bi bilo treba tako, da uporabiš silnice, ki so

Koroški glas o Zborniku Svobodne Slovenije

"Naš tednik Kronika" je v številu z dne 20. februarja registriral izid Zbornika-Koledarja Svobodne Slovenije 1958 in med drugim zapisal tole: "Med vsakokoletnimi koledarji raznih knjižnih založb si je v prvotni dobi priboril brez dvoma pomembno mesto Zbornik Svobodne Slovenije, ki je letos že desetič poromal med Slovence po vsem svetu. Leta 1948 je izšel prvič v Buenos Airesu, ko se je tam v velikem preselitelvenem valu zbral krog slov. kulturnih in političnih delavcev, gospodarskih, vzgojnih in raznih strokovnjakov. Poleg težkega, večji del ročnega dela za vsakdanji kruh so ti možje svoj prosti čas žrtvovali za nego slov. besede in kulture. Plod tega dela so knjige, ki jih ondi izdaja SKA, za najširše sloje slov. živ-

VII. KONGRES KPJ V LJUBLJANI

(Nadaljevanje s 1. strani)

šele pravo delo kongresa po posameznih komisijah. Moskovski radio kongresa še ni registriral, tuji časniki pa o satelitskih prestolnicah pa javljajo, da so govori vzbudili "precej pretresa" v posameznih partijah. Vsekakor pa protikomunistični stvari nič ne služijo novice, kakor je bila na primer novica ital. agencije ANSA, češ da so na Tita naredili atentat. Prepogosto se namreč želje nekaterih dopisnikov mečejo v svet že kot gotovo dejstvo, kar velja tako za ta primer kakor za "vse pretrese", ki naj bi se izvršili v posameznih partijah. Tudi bo, kakor je to pravilno dejala Furcva, kljub ideološkim nasprotstvom še vedno dober komunist — zaveznik socialistične stvari pod moskovskim vodstvom.

V duhu te ocene je Tito na zaključni sebi ohranil sredi brezbriznosti, zdvajanja in rastočega materializma. Lepi delovni jubilej "Družabne Pravde" naj nas zlasti navaja k temu, da bo v naših medsebojnih odnosih več pravičnosti in vedno več dobrotne ljubezni, kar je trdna podlaga za vsako srečno urejeno skupnost in najdragocenejši dar, ki ga bo slovenski izseljenec v svojem času mogel ponesti svobodni domovini.

komunizmu pomagale k zmagi, a zmago izkoristiš v nasprotno smer, kot jo je komunistem. Z drugimi besedami: obljube, ki jih je Tito dajal, bi bilo treba izpolniti. Titove dobre obljube so ostale mrtve besede. Glejmo na socialno in gospodarsko področje! Marksisti so sicer glasno opozarjali na poniževalne, razmere, ki je v njih živelo delavstvo. Toda prav tako je res, da je komunistem izdal delavsko stvar, kjerkoli je prišel na oblast. V komunizmu je delavec stroj, manj svoboden kot žival. Titov režim v tem ni izjema. Kdo v Jugoslaviji ne skomizne z rameni, če omeni "delavske svete". Kako drugačne so v tem oziru zahteve Quadragesimo Anno in tiste, ki jih sv. Oče Pij XII. izraža v svojih številnih govorih. Socialni program po teh načelih je rešitev. Pa ga za jugoslovanske razmere in ljudi še nimamo. Treba ga je šele ustvariti. Seveda bi tak program vseboval takojšnje prenehanje sedanje komunistične vojne proti kmetškemu stanu in zasebnemu kmetu, delno, pravično upostavitve zasebne lastnine v vseh stanovitih in vejah gospodarstva, politične svobodščine in popolno versko svobodo.

Napačno je pa misliti, da je mogoče v Jugoslaviji rušiti komunistični režim s povzdiganjem srbskega ali hrvaškega separatizma. Nasprotno, ta gre na Titov

"STUDIA SLOVENICA"

Tuji pisatelji v raznih publikacijah ali leksikonih o Slovencih ter njihovi zgodovini redkokdaj pišejo objektivno ali stvarno. To je navadno posledica nepoznanja slovenskih problemov, nepoučenosti ali omalovaževanja malega naroda. Da bi Slovenci sami v bodoče to preprečili, kolikor se le da, je Slovenski študijski krožek v Washingtonu prevzel hvaljevredno a težko nalogo, da s knjižno zbirko "Studia Slovenica" informira strokovnjake drugih narodnosti o slovenski zgodovini, kulturnem udejstvanju, književnosti, slovenskem jeziku, gospodarstvu in o najbolj aktualnih problemih slovenskega naroda.

V tisku je prva knjiga navedene knjižne zbirke: *Slovenia in European Affairs* — *Reflections on Slovenian Political History*. Knjigo je napisal v angleškem jeziku Dr. Janez Arnez, obsega 200 strani in je razdeljena na devet poglavij: Slovenija v evropski politiki, naselitev

lja v zamejstvu pa je namenjen vsakoletni Zbornik. V desetih letih je bilo izvršeno veliko delo, ki ga ne le zaradi njegovega obsega, ampak tudi zaradi njegove vsebine ni moč preiti. Kljub gotovim pomanjkljivostim je velik dokaz življenjske sile slovenstva v tujini.

Naš tednik Kronika zatem prikaže svojim bralcem glavno vsebino Zbornika, podaja svoje mnenje ob posameznih prispevkih in še posebej pozdravlja bibliografije vseh izišlih knjig v desetih letih. — Svoje bralce tudi opozarja na bogato literarno vsebino Zbornika, iz katerega v isti številki pričinja ponatiskovati Janežičevo zgodbo Sonce sije nad Parizom.

mlin. Ne samo zato, ker je praktično nemogoče potegniti mejo med Srbi in Hrvati, ampak tudi zato, ker bi vsak tak poskus potrdil pred svetom režimsko trditev, da je Titova vlada edini rešitelj Jugoslavije v sedanjih razmerah in ga zato ni mogoče zamenjati. Vsa sum na novo bratomorno vojno pa je tako strašna, da vpliva kot paraliza. Če bi se pojavila kaka uporniška sila na srbski strani pod Titom, bi jo ugonobil z drugimi vojaškimi silami, če na hrvaški, pa s srbskimi. Če pa bi v kakršnikoli okolišnih separatistične sile uspele, če bi ali Tito ali kdorkoli, ki bi branil skupnost, doživel neuspeh, bi to povzročilo splošno in popolno razdelitev Jugoslavije med sosedi. Nihče si tega ne želi.

Rešitev je drugje. Kakor so Titovi zmagi pomagali pokolji med Srbi in Hrvati, tako je predpogoj njegovega odhoda sporazum in sloga med njimi.

Seveda mora biti sedaj soglasje doseženo in uresničeno res izživega prepričanja, da je obojim potrebno, zato z vseh strani svobodno sprejeto. Rešitev bi bila v demokratični konfederaciji Združenih Držav Jugoslavije. Ko se bodo Jugoslavi zavedli, da morejo živeti skupno v miru, brez vsakega pritiska, ko bodo vedeli, da je taka rešitev, bodo hitro sposobni, da se otresejo tistega, ki se je rodil iz njihove nesloge.

— pokristjanjenje — ustoličevanje — fevdalizem, Napoleonova Ilirija in zadnje stoletje avstroogrške monarhije, prva Jugoslavija, okupacija, komunistična revolucija, druga Jugoslavija, politične stranke v Sloveniji, položaj slovenske manjšine v Avstriji in Italiji po drugi svetovni vojni.

Pisec navaja za navedbe in trditve v knjigi vire in dokaze ter pokaže tako bralcu pot, kje dobi nadaljne informacije, odnosno kje se lahko prepriča o pravičnosti citatov. Knjiga je pisana z resnim stremeljenjem dvigniti jo na znanstveno raven.

Da izdajanje knjig v izseljenstvu ni dobičkanosna zadeva, se je mogel v desetih letih izseljenstva prepričati vsak Slovenec, ki ima ali je imel s tem opraviti. Nasprotno: to udejstvanje je združeno z velikimi težavami in osebnimi žrtvami. Še povečava pa so težave in zlasti finančne žrtve pri izdajanju knjig kot si jih je zamislil slovenski študijski krožek v Washingtonu. Zato ne bi smel noben Slovenec brezbrizno mimo prizadevanja tega krožka.

Dasi je knjiga, ki je v tisku, namenjena predvsem tujim strokovnjakom, piscem in publicistom, vendar bo knjižnica vsakega slovenskega izseljenca pomanjkljiva, če ne bo v njej te knjige. Pa to ne velja samo za tistega, ki zna angleško. Saj je bil že marsikdo izmed nas v teh letih ponovno v zadregi, ko se mu je nudila prilika, da bi tuju ali posodil ali podaril delo, ki bi mu predstavilo na dostojen način Slovence in slovensko problematiko in to v jeziku, ki bi mu bil razumljiv.

Kakor skuša to pomanjkljivost za špansko govoreči svet v morda bolj po-

KADAR JE HRUŠČEV ZGOVOREN

Vedno težje spravlja Zapad v sklad sovjetske zahteve po hitrem sklicanju vrhovne konference in po sporazumu med Vzhodom in Zapadom o perečih svetovnih problemih ter izjave, ki jih daje Hruščev po svojem vzponu na prestol v Kremlju. Tako je imel Hruščev ob priliki 13. letnice podpisa prijateljske pogodbe med Poljsko in ZSSR na poljskem veleposlaništvu v Moskvi govor, v katerem je med drugim dejal: "Morem zamižati in če ste vi socialistični veleposlanik, vem, da je vaša dežela miroljubna dežela. Tu so pa še drugi veleposlaniki, ki pljujejo na komunizem. Toda, nikar naj ne poskušajo tekmovati, kdo pljuje dalj, kakor kamela v kletki. Potolki bomo kapitaliste, kar pa seveda ne pomeni, da bomo vse pobili. Ko bomo zmagali, vas bomo tudi prevzgojili. Mi boljševidi smo požrešni ljudje. Kar smo dosegli v preteklosti je zelo malo. Hočemo več in več." Dejal je tudi, da se je povečala proizvodnja mleka, masla in mesa v ZSSR in se ozrl na ameriškega veleposlanika Thompsona: "Pazite, g. Thompson, že vam stopamo na rep." Ko je opazil izraelskega veleposlanika Avidar'a, mu je dejal, da je belgijska kraljica Elizabeta, ki je bila nedavno v Moskvi, vprašala Vorošilova, kakšno politiko vodi ZSSR do Judov. "Če Vas zanima to, Vam povem, da je polovica žena članov prezidija stranke judovskega porekla."

ARGENTINA

Pretekli petek so blagoslovili temeljni kamen za novo nadškofijsko kurijo na kraju prejšnje, ki je bila požgana 16.6.1955. Poleg predsednika Aramburuja so bili prisotni se podpredsednik Rojas, pom. škof in ap. administrator nadškofije Lafitte, papeški nuncij Zanin, zunanji minister Cevallos, poljedelski minister Mercier, mornariški minister Hartung, zastopnik župana, vojaški pribočnik izvoljenega predsednika Frondizija, škofje Menendez, De Andrea, Roca in Bolatti ter gospe Aramburueva in Frondizijeva. Po kratkem nagovoru ap. administratorja Lafitte je predsednik Aramburu vzdal temeljni kamen s pergamentom v spomin da ta dogodek, simbolično sta pomagali pri tem tudi gospe Aramburueva in Frondizijeva.

Iz Čila so uvozili že 3.500 hl navadnega vina. Seveda je to izzvalo nevoljo mendoških vinskih industrialcev. Ti so poslali telegram oblastem izražajoč zaskrbljenost vinske industrije. Pravijo tudi, da je notranji trg zaradi nedavne osvoboditve cen letošnjega pridelka zadostno preskrbljen brez uvoza.

Draginja stalno narašča. Sredi tega meseca so dnevniki v Buenos Airesu povišali ceno izvoda od 0.60 na 1.— peso, kar predstavlja 66% poviška. Prejšnji teden pa so kar dvakrat poskočile cene kruha: Od 2.70 pesa za kg kruha so peki dvignili ceno najprej na 3.20, potem pa še na 3.60. Rastejo pa cene vsem stvarjem. Obljuba izvoljenega predsednika Frondizija, da bo povisal plače, tudi precej vpliva na ta razvoj.

Vodstvo Demokratske krščanske stranke je objavilo izjavo, v kateri se zavzema za resnično splošno agrarno reformo v smislu načela, da je zemlja obdelovalca last.

Letošnji pridelek krompirja cenijo na 924.000 ton, kar je za 5,4% manj kot lani in za 6,5% manj kot v povprečju zadnjih 5 let. Prov. Buenos Aires je z 87% celotnega pridelka na prvem mestu, sledi ji Mendoza s 6%.

Smrtne ostanke narodnega junaka inborca za neodvisnost gen. J. M. Paza in njegove žene so iz Buenos Airesa prepeljali v Cordobo, kjer so jih položili v mavzolej v tamošnji stolnici.

Ljudni obliki rešiti Društvo Slovencev v Buenos Airesu, tako bo to v znanstveni obliki storila knjiga *Slovenia in European Affairs* za angleško govoreči svet. Posebej povdarjamo, da pri knjigi nima nihče nobene materialne koristi, ne pisec, ne izdajatelj. Denar za tisk je izposojen in ga bo treba vrniti.

Knjiga stane v Sev. Ameriki dol. 3.50. Založba pa je upoštevala valutno razmerje dala za Argentino nekaj izvodov po izredni ceni t. j. pesov 90.— za izvod.

Kdor želi to knjigo kupiti, naj jo takoj naroči pisemu ali osebno pri upravi Svobodne Slovenije. Prijave in vplačila pa sprejema tudi dušnopastirska pisarna. Kdor bo knjigo naročil, naj poravnava ob enem kupnino ali pa se zaveže plačati znesek najkasneje do konca maja t. l. Če bo mogoče po tem roku še dobiti knjigo po navedeni ceni, bomo objavili pozneje. M. S.

RAKETE IN SATELITI

Ameriško letalstvo je pretekli teden izstrelilo veliko dvodelno raketo, sestavljeno iz rakete Thor in drugega dela rakete Vanguard, na katero so pritrdili poseben pokrov, katerega naj bi preizkusili, če bi vzdržal vročino, ki nastane ob vračanju rakete v zemeljsko ozračje. Raketa je odletela v vesirski prostor ter se od tam vrnila, niso pa mogli ugotoviti, kje je pokrov zgrmel na zemljo. Izstrelitev novega satelita z raketo Vanguard, napovedana za preteklo sredo, pa je bila preložena.

Četrti umetni satelit so poskusili izstreliti Američani 28. aprila na rtiču Cañaveral. Tridelna raketa Vanguard se je v redu dvignila od tal, v redu je dogorela prva in nato tudi druga stopnja rakete. Ni se pa užgala zadnja — tretja stopnja — in zato satelit kljub veliki višini, ki jo je dosegel, ni mogel preiti v krožno pot okrog zemlje. Zadnja stopnja rakete je s satelitom vred padla nazaj na zemljo odnosno se je raztreščila v gostih zračnih plasteh. Satelit je imel velikost nogometne žoge in je bil opremljen zlasti z napravami za merjenje sončnih žarkov.

NE ODLAŠAJTE

s plačilom naročnine do konca leta ali še pozneje. Uprava Svobodne Slovenije mora računati v tiskarni in druge stroške plačevati sproti tedensko.

Novice iz Slovenije

Železniška uprava doma ima v načrtu zgraditev železniške proge Koper-Kozina. Koper namreč postaja za Slovenijo vedno važnejše morsko pristanišče. Zato so ga začeli modernizirati. Zgradili so že nov valomol, pristanišče samo pa poglobljajo, da bodo mogle v njem pristajati tudi večje ladje. Modernizacija pristanišča bi pa bila zaman, če mesto Koper ne bi dobilo boljših zvez z zaledjem, s Slovenijo. To so delno že dosegli z zgraditvijo avtomobilske ceste Koper - Kozina - Senožče - Postojna - Ljubljana. Ta cesta pa ne bo zmogla vedno naraščajočega prometa, zato imajo sedaj v načrtu še zgraditev železniške proge Koper - Kozina, kjer bi se priključila na železniško progo Trst - Šempeter - Ljubljana. Za zgraditev proge imajo dve enačici, daljšo in krajšo. Daljša proga bi bila zgrajena v dolžini 46 km ter bi imela 18% vzpona, krajša bi pa bila dolga samo 37 km., imela bi pa vzpon 22%.

V Dobovi pri Brežicah pod vodstvom docenta ljb. univ. dr. Frana Steleta že od leta 1950 raziskujejo prastara pokopališča. Največji uspeh pri razkopavanju so dosegli šele lani, ko so odkopali veliko novih grobov. V vsem so jih dosegli odkopali 163. Vsi ti grobovi so iz dvanajstega stoletja pred Kristusom. V grobovih so našli razno okrasje in orožje, ki so ga polagali predhodniki ilirskih plemen svojim umrlim v grobove. Z izkopavanji nadaljujejo v raznih smereh proti Velikemu Obrežju, ki je bil varen pred poplavlami. Save in Sotle.

Vse dravske elektrarne razen falske so zgrajene za tri agregate. Tretji agregat pa je bil doslej vgrajen samo v elektrarni Dravograd. Lani so tretji agregat montirali v elektrarni Vuženica. Obratovati je začel v novembru. Tako ima sedaj te elektrarne s tremi agregati po 16,2 megavatov moči skupno 48,6 MW. Tretji agregat so začeli vgrajevati tudi v elektrarni Vuhred, s čemer bo ta elektrarna zvišala svojo moč od dosedanjih 40 na 60 megavatov. V električni centrali Mariborski otok imajo dve turbini, ki sta bili naročeni v Avstriji, leta 1948 so ju pa odpeljali Sovjeti v Sovjetsko zvezo, odkoder so ju dani vrnili Jugoslaviji. Eno od teh turbin bodo sedaj porabili kot tretji agregat v elektrarni na Mariborskem otoku in bodo tako povečali moč te elektrarne od 36 na 54 megavatov. Z vgraditvijo tretjih agregatov mislijo proizvodnjo dravskih elektrarn povečati na okoli 60 milijonov kilovatih ur na leto.

Od sedanjih knjižnih založb v Ljubljani si je zlasti Cankarjeva založba močno prizadevala, da bi med ljudi spravila čim več marksistične literature. To delo opravlja že 10 let. Izgleda pa, da pri tem nima takih uspehov, kakor bi komunisti radi videli. Ob 10 letnici je namreč

Lev Modic dal izjavo, v kateri omenja težave, s katerimi se mora boriti ta založba, ker njene knjige ne grede tako v promet, kakor si založba želi. V izjavi pravi takole: "Poseben vzrok težav je tudi razočaranje nad marksizmom pri mnogih, ki so se v prvem porevolucijskem času oprijeli marksizma v pričakovanju, da jim bo odgovoril na vsa vprašanja, da jih bo varno vodil v vsakem položaju in jih obvaroval pred slehernim presenečenjem. Pričakovali so od marksizma dokončni recept za rešitev vseh problemov. Ti so se seveda razočarali, obrnili marksizmu hrbet in se prepustili vsem mogočim vplivom. Na te se založba ne more opirati pri svojem idejnem programu, so pa ti razočarani marksisti zelo glasni v evropski in naši publicistiki."

Lanske nagrade Društva slovenskih književnikov so dobili: Miško Kranjc za roman Zemlja se z nami premika, Kajetan Kovič za pesniško zbirko Prezgodnji dan in Filip Kalan-Kumbatovič za knjigo esejev Veseli veter.

V Tolminu so imeli razstavo slovenske grafike in plastike.

Opekarno v Ribnici povečujejo. Pravi, da imajo zaloge glinice za več sto let.

V Ljubljani je umrl Anton Stroj, polbrat pokoj. ministra Dr. Kulovca. Pok. Stroj je bil pravni referent in aktuar Pokojninskega zavoda. Bil je član Slov. katol. akademskega starešinstva. Aktivno se je udeleževal tudi v Zvezi združenih nameščencev. Umril je še razmeroma mlad za rakom na pljučih.

Umrli so: V Ljubljani: Franc Stergar, upok. drž. žel., Marija Zaplatil, roj. Golmajer, Jožica Čarman, Berta Valenta, učiteljica v p., Alojzija Mehle, Ana Haidl, Francišek Čuk, upok., Antonija Černe, roj. Zupan, Antonija Gajšek, roj. Aldorf, Angela Brdnik, roj. Soberl, Metka Lazar, Ivan Rostan, računski nadsvetnik v p., Milan Petkovšek, radiomehanik. Lovro Ratajec, skladiščni delavec, Ana Vok, roj. Toman, Marija Vrhavec, roj. Stražišar, Branko Gubenšek, Vaclav Rogelj, dimnikarski mojster in Adolf Saup, prof. v p. v Mariboru, Anton Vidic, šolski upravitelj v p. v Zabnici, Lenart Pirc na Klancu pri Kranju, Franc Grčak na Homcu, Lina Koechler na Igu, Matija Vrabeč v Gornjem Logatcu, Danica Dremel, roj. Mlakar v Hrastniku, Franc Kastrun v Preddvoru, Franc Presetnik, pos. iz Stožice, Marija Kastelic, gostilničarka v Zg. Hočah, Anica Dermota, roj. Sekš, vdova v Litiji, Rezka Martinčič, abs. slavistike v Dol. Jezeru, Friderik Trapečar, mizar v p. v Vižmarjih, Majda Lorbek v Polju, Franc Debeljak v Radovljici, Antonija Tavčar v Rodicah in Janez Suštar v Cerkljah.

ZLOČIN NAD SLOVENSTVOM NA KOROŠKEM

Dne 14. marca je bila v občinski pisarni občine Blato volitev novega župana. Pisarna sama se nahaja v Pliberku. Na zadnjih volitvah je lista, na kateri je kandidiral dosedanji župan Slovenec Kumer, po domače Čerčej, dobila 347 glasov, kar sto glasov več kakor leta 1954. Ti glasovi so prav gotovo priznanje delu dosedanjega župana Kumra. Občinski odbor šteje 11 članov, od katerih je pet dobila lista s Kumrom na čelu, po tri pa socialisti in volkspartei. Za izvolitev župana je bilo treba šest glasov in tako sta se obe nemški stranki zvezali in dosegli svojega župana, socialisti. Proti temu postopku ni mogoče oporekati, kajti takšna je pač pravica in praksa. Na žalost pa so prenapeti elementi to nemško koalicio in z njo povezano "zmago" nad slovenskim kandidatom izrabili za izpade proti Slovencem. Že v mestu samem je prišlo do neprijetnih dogodkov, združenih s psovanjem in blatenjem. To se je nadaljevalo tudi v Božjem grobu, kjer so v neki gostilni praznovali veliko protislovensko "zmago". Višek pa so te demonstracije dosegli v Nonči vesi. Tam je bilo v petek 14. marca zvečer naznanjeno predavanje s skioptičnimi slikami o božji poti v Lurdu. Bilo naj bi v dvorani gostilne Paulitsch. Predavanje je spadalo v program škofijske vzgojne organizacije po koroških farah kot priprava na veliko jubilejno romanje v Lurd.

Ko je predavatelj slovenski duhovnik Vinko Zaletel hotel začeti s predavanjem, sta v dvorano vdrla brata Ignac in Maks Rudolf iz Vidre vesi in z vpitjem "Slovenen heraus!" (morala bi reči vsaj "hinaus!") zahtevala, naj se predavanje ne vrši. K njima je pristopil Franc Buchwald p.d. Puklov oče, da ju pomiri z lepimi besedami. V odgovor

sta ga oba divljaka vrgla na bližnjo mizo in ga začela obdelovati s pestmi. Vmes je stopila Buchwaldova žena, a sta oba podivjanca to mater šestih otrok vrgla po tleh in suvala. Pristopilo je še nekaj mater, ki so na predavanje prišle z otroki, toda oba pretepača sta jih tako brezobzirno suvala, da so padale kot snopi po tleh. Kdorkoli izmed navzočih moških se je skušal približati, je prav tako dobil udarec. Več oseb je pri tem zadobilo lažje poškodbe. Medtem pa si je Puklov oče malce opomogel in oba divjaka sta ga pozvala, naj gre z njimi na cesto, kjer bodo račun poravnali. Na posredovanje gostilničarke je potem Puklov oče odšel v kuhinjo, ker sta pretepača obljubila, da bodo tam zadevo mirno uredili. Tam pa sta ga ponovno zgrabila in mu iztolka vse prednje zobe. Puklov oče je obšel nezavesten. V tem sta pa prišla dva orožnika, ki nista prišla obeh banditov in tudi ne zapisala izjav navzočih, ampak mirno pregledala položaj in odšla. Tudi oba brata Rudolfa sta se podala na pot in sicer v gostilno v Božjem grobu, kjer so že drugi praznovali "zmago". Ob njunem vstopu v gostilno so ju navzoči pozdravili kot junaka.

K temu dogodku je Naš tednik Kronika zapisal tole:

"14. marec 1958 v Nonči vesi pomeni napad na katoliško prireditev v državi, ki je v razgovorih z Vatikanom glede konkordata,

14. marec 1958 v Nonči vesi pomeni napad na kulturno prireditev v državi, ki se v Evropi in vsem svetu ponaša kot kulturna vlesila,

14. marec 1958 v Nonči vesi je napad na prireditev v slovenskem jeziku in to v državi, ki trdi pred vsem svetom, da ima manjšinske zadeve vzorno urejene."

SLOVENC I V ARGENTINI

LANUS

Gostovanje "Ciudadelskega odra" v Lanusu

V nedeljo 20. aprila je Ciudadelski oder prišel gostovat v Slovenski dom v Lanusu. Na sponzoru je bila dr. Kociprova igra Šentjurski provizor v režiji g. Janca Špeha. V vrsti kulturnih obiskov, ki smo jih v zadnjem času imeli v Lanusu ima ta obisk pomembno mesto.

Prisrčno dobrodošlico je igralcem izrekel odbor društva Slovenska vas. V domačem razgovoru so se nato gostje in gostitelji ob asadu malo pogovorili. Po tretji uri popoldne se je dvorana začela polniti in skoraj točno ob napovedanem času je zastopnik odbora društva Slovenska vas pozdravil goste. Za njim je naš pisatelj dr. Jože Krivec povedal kratko zgodovino dr. Kociprovega dela. Gotovo ni namen tega poročila podajati kako strokovno oceno igre in igralških vrlin posameznikov. Krivično pa bi bilo, ako ne bi povedali, da je bila igra zaigrana pretresljivo in doživeto. Polna dvorana je napeto čakala razvoja do-

godkov na odru in je ob koncu, ki je bil dejansko vrhunec razpleta drame, zahtevala ponovno prisotnost vseh igralcev na odru. Dekle je ob tej priliki poklonilo šopek nageljev režiserju, katere je tako na odru razdelil med vse igralce, kot bi hotel naglasiti, da je moč igralске družine v njeni medsebojni povezanosti.

Lanuščani so gostom iz srca hvaležni za kulturni užitek, katerega so jim pripravili, gostje pa so bili navdušeni nad napredkom Slovenske vasi.

SAN JUSTO

Vinska trgatve v Našem domu "Naš dom v San Justo" je privedel v nedeljo 27. aprila popoldne vinsko trgatve. Na družabno prireditev, ki jo je popoldne nekoliko motil dež, pozneje se je pa lahko nemoteno vršila vse v večernih ure, je prišlo lepo število rojakov. V glavnem so bili iz San Justa in okolice, bilo jih je pa nekaj tudi iz Buenos Airesa, Morona, Lanusa in San Martina. Za veselo razpoloženje je poskrbel orke-

Vsak teden ena

PESEM TRETJEGA MAJA

Dr. Tine Debeljak

Danes svobode prižgal se je žar na cvetni maj, zopet Slovenec bo svoj gospodar na vekomaj.

Živi svoboda!
Živi Slovenija!
Vriska in poja sedaj:
Hej, tretji maj.

Sredi Slovenije Triglav stoji, naš skalni car, žezla mu nikdar več ne zamegli noben vihar.

Vladaj nam slavno široo Slovenijo slednji slovenski kralj.
Hej, tretji maj.

ster Moulin rouge. Po zvočniku so pa prenašali tudi lepe slovenske pesmi s plošč in lahko glasbo. Za postrežbo gostov je bilo dobro preskrbljeno.

Prireditve je lepo uspela. Tudi tokrat se je izkazalo, kako dobro služi svojim namenom slovenski dom v San Justo, ki se uradno imenuje "Naš dom, zadruga z omejeno zavezo". Ustanovljena je bila 23. marca 1956, pravno osebnost je dobila 25. jun. 1957, v Zadrudni direkciji je pa bila vpisana 7. nov. 1957. Zadruga Naš dom je lastnica skoro 900 kv. metrov velikega prostora in hiše v ulici H. Yrigoyen 2756 v San Justo. Cena za ves ta svet je bila 180.000 pesov ter je bila plačana v dveh obrokih. V času ustanavljanja zadruge so kupno pogodbo podpisali gg. Ludvik Hren, Ivan Oven in Vin-Goršič. Po odobritvi pravil zadruga Naš dom je pa bila lastninska pravica z notarskim aktom prenesena na zadrugo.

V domu je skoro vse dni v tednu zelo živahno. Tako imajo vsak ponedeljek popoldne v domu slovenski otroci pouk v slovenščini, domovinoznanstvu in verouku. V slovenski tečaj jih prihaja vsako leto več. Letos jih je že okoli 75. Tečaj vodi z vsjo požrtvovalnostjo gđc. Angeleca Klanškova. Otroci tega tečaja so že ponovno nastopili javno z lepo naštudiranimi pevskimi in rajalnimi točkami. Ob sreдах se v domu redno zbirajo slovenski športniki. Vadijo se v vseh športnih panogah. Da lepo napredujejo so pokazali pri zadnjih mladinskih športnih tekmah. Ob sobotah prihajajo v dom dekleta in žene na krojni tečaj, ki ga vodi ga. Furlanova. Ob nedeljah so pa po slovenski maši v domu stari in mladi. Mladina igra razne igre, starejši se pa pomenijo o različni stvareh.

V zadnjem času je odbor zadruga zgradil veliko kegljišče, nad njim pa ga'erijo, ki je letes že lepo služila svojem namenu ob začetku mladinskih športnih dni. Ureditev kegljišča in galerije bo stala okrog 30.000 pesov. Še pred tem je odbor zadruga pokrtil vse dvorišče s ploščicami.

(Nadaljevanje na 4. strani)

JANEZ GRILC

Po suhem in po morju iz Buenos Aires v Venezuelo

G. Janez Grilc, ki je živel v Argentini in deloval kot kaplan v Bragado v škofiji Mercedes, je odpotoval, kakor smo že poročali, v Venezuelo. Na prošnjo tamkajšnjih Slovencev in po odločitvi škofa dr. Gregorija Rožmana, je odpotoval začetek marca v Caracas, kjer bo skušal organizirati versko življenje naših rojakov. Po toval je z vlakom v Čile, od tam pa z ladjo "Marco Polo" preko Panamskega prekopa v Venezuelo. S svojega potovanja nam je poslal zanimive vtise, ki bodo gotovo zanimali naše bralce.

S polurno zamudo smo odrinili ob 11 z "Retira" t. j. z Buenos Airesa proti Mendoza. Vročine je bilo na pretek, zato tudi potu ni manjkalo. Skori odprta okna nas je veter sicer ohlajal, a pri tem pošteno solil s prahom. Vlak je bil dolg. Imel je 2 vagona za potnike (1 in 2 razred), poštini voz, voz za prtljago, vse drugo pa so bili spalnici vozovi. In prav nazadnje še "pulman". Bogu posvečenih oseb je bilo v mojem vagonu kar za eno farno: 1 duhovnik in 6 redovnic. Tudi vernikov se ni manjkalo, saj je bil vagon skoraj poln potnikov.

Do 3h popoldne je šlo vse v redu. Prišli smo v Junin. — Tu pa nas je doletel "paro" — delni štrajk. Pa ni bilo pomoči. Krivdo je vso nosila naslednja postaja, ker ni dala "proste poti" vla-

ku. Tako so nas "troštali" in se obenem opravičevali železničarji. Izrazil sem priložnost in poiskal pri župniku v mestu naslov nekega zmanca — župnika v Valparaiso, ki mi je pozneje zelo dobro služil. Tako da čas ni bil povsem izgubljen.

Ob 16 h se je "karavana" pomaknila naprej. Spet smo jedli prah in vročino, dokler nas ni pozdravil v Justo Darract (Prov. San Luis) močan dež. Bila je že noč. Ohladilo se je in bilo prijetno. Priti jutru pa celo zelo sveže. Pot je vsak predremal, ki je vedel in znal. Do 8 h zjutraj je šlo vse dobro. Tu pa nas je spet pričakal "paro". Ustavili smo se blizu Mendoza v Ing. Giagnoni. Ponovilo se je isto kot v Juninu: čakaj in potrpi. Na čast buenosaireskim železničarjem je treba omeniti, da v Mendoza z enourno stavko niso zadovoljni. Tu stavkajo po 4 ure, na to 4 delajo in zopet 4 stoje. Tudi to pričevanje sem dobro izrabil; šel sem v farno cerkvice in tam maševal. Po maši sem se pa še grozdja nazobal v bližnji vinarni. Dejali so mi, da so v tem predelu imeli bogat pridelek grozdja. Mnogokrat pa ga jim pobije toča. V daljavi so nas pozdravljali mendoški hribi. Zelo lepi so bili, kajti vrhovi so bili precej globoko pokriti s snegom.

Čas je počasi tekkel. Treba je bilo potrpeti. Kaj početi? Šel sem si ogledat lokomotivo. Nudi res mogočen pogled. Je to nov stroj, eden izmed mnogih,

ki jih je kupila sedanja vlada. Peron se za vlake ni dosti zanimal. Zato je bila — in je še — argentinska železnica v slabem stanju, izrabljena. Potniku nudi malo udobnosti kljub temu, da je vlak precej dražji kot avtobusi.

Povrhu vsega pa vozi z milijonsko izgubo. Lokomotiva, ki nas je vlekla, ima za pogon električni diesel stroj. Gorivo — nafta — goni celo elektrarno, ki bi lahko dajala luč majhnemu mestu — tako mi je razlagal mehanik-železničar. Tok, ki ga ta električna centrala proizvaja, goni lokomotivo s 1600 konj. silami. Ne vem, ali sem to število pobral od strokovnjaka, ki mi je razlagal ali je plod moje domišljije. Nek hudomušnež je pripomnil, da ima toliko konjskih sil, a poleg tega še dva osla. Menda je mislil na železničarja.

Ni zla, ki bi trajalo 100 let — pravijo Argentinci. In tudi nam je prišel čas odhoda. Ob 11 h smo se odpeljali in prišli skoraj ob 12 h v Mendoza. Potnike namenjene v San Juan so napasali v avtobuse, da seltako izogone štiriurnega strajka, ki naj bi pričel ob 15 h, za nas "čilenec" pa je že bil pripravljen drug vlak. Hitro so nam premetali prtljago. Piko so imeli zlasti na parfum in milo. Nekaj kpsov je ležalo na tleh. Zaplenili so jih potnikom. Ko je bila carina mimo, smo takoj odrinili.

Čez Ande je speljana ozkotirna železnica. Počasi je vozil vlak. To ne zaradi zelo strmega terena. Tudi zaradi manjše stabilnosti, ki jo ima ozkotirna železnica, ker kolosa tako skupaj. Tu je voznja prijetna: brez prahu, brez vlikega vetra in zmerno toplo je. Pa tudi lepa: med hribi in nasipi, med sote-

skami v vijugah in skozi predore, ob gorskem potoku, vrhovi gora pa so pokriti tudi s snegom.

Posebnost transandinske železnice je "la cremallena", t. j. naprava, ki služi za varno dviganje vlaka v strminó. Je to nekak železni trak, širok ca. 20 cm, ki teče sredi med tračnicami, pritrjen na prage. Ima 3 vrste enakih zob. Na te zobe se opira s posebnim zobatim kolesom parni stroj. Lokomotiva ima 2 parna stroja (ali 2 dela), prvi goni stroj kot pri navadni lokomotivi na paro, drugi pa goni zobato kolo, ki se oprijemlje nazobčanega traku. (La cremallena). Tako lokomotiva lahko vleče vlak v strmino in ni nevarnosti, da bi "spodrnila".

"Puente de Inca": Majhna gorska vasica blizu čilske meje že 4000 m visoko. Dve zanimivosti ima: zdravilne toplice in pa naravni most. Voda v topličah — so mi pravili — ima to posebnost, da nekatere predmete počasi popapneni. Kot zgled mi je dejal neki gospod, da če pusti v vodi čevljev en dan, se zdi, kot da bi se spremenil v kamen. Druga posebnost pa je "Inca most": Je to naravni most. V skalo je voda zvrtila luknjo in tako je nastal most, čezenj so potem speljali cesto, ki pelje mimo kipa "Cristo Redentor" v Čile.

Kmalu zatem smo z vlaka gledali na Aconcagua, najvišjo goro Andov. Pokrita je bila s snegom in tako majhna se je zdela in nedolžna, kot bi bilo nemo-goče, da bi pogoltnila pred leti slovenskega izseljen. duhovnika g. Kastelica.

Vlak se je vidno vzpenjal dokler nisimo prišli v "Las Cuevas" ob 10 h zvečer; smo še na argentinski strani, a so

nas že prevzeli čilski železničarji. Ni manjkal pregled dokumentov. Kmalu smo odrinili. Vožnja je zdaj lepša. Lokomotiva je električna in zato bolj snažna in da vtis skoraj večje varnosti. Ko bi bilo podnevi! Vlak je zapeljal v tunel. Ven smo prišli že na čilski strani. Luna nam je dajala toliko luči, da se dobro vidi divjost pokrajine. Na bližnjem pobočju so se poznale tudi serpentine mednarodne ceste, ki veže Argentino s Čilom. Prav spodaj na dnu pa je blestelo nekaj lučk kot oči majhne gorske vasice. Na čilski strani smo pomaknili uro za 60 minut nazaj.

Nekako ob pol ene zjutraj smo prišli v "Los Andes". Treba je bilo izstopiti na carinski pregled. Po pregledu, več ali manj natančnem, smo se vsedli na pripravljeni vlak, da nas popelje vsakega po želji: v Valparaiso ali v Santiago, samo vagon je bilo treba izbrati. Od tu je železnica že širokotirna in seveda električna. Ob 2 h smo odrinili proti Llaolao. Tu so nas ločili. En vagon so priložili k vlaku za Santiago, drugega pa k vlaku, namenjenemu v Valparaiso. Kdaj in kako so to storili, ne vem, ker sem spal. Ko sem se zbudil, sem le opazil, da se vozim v nasprotno smer kot prej. Ker je bilo ponoči, ni bilo videti nič — sem pa tja je vlak ustavil. V tej pozni uri potnikov ni bilo. Ob 4.20 smo se ustavili v Valparaiso. Žive duše nikjer, razen dveh ali treh železničarjev. Kaj stoji v tej uri? V hotel do jutra? Se ne spleča. Kar na klop sem se stisnil in čakal dneva. Nekaj časa mi je delal družbo železničar. O marsičem sva klepatala. Potem pa sem zadremal.

(Nadaljevanje sledi)

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

V svrhu pozitivne arg. gospodarstva bodo skupine emigrantov sedaj ostreje preračunane, preden jim bo dovoljena naselitev. Za dokaz, da je možno izvesti sistematično naseljevanje, so v krajih Melcho Romero, Prov. Buenos Aires, in Valle Azul, Prov. Rio Negro že pričeli s kolonizacijo. Tja je prišlo 83 nemških družin, ki se bodo posvetile vrtnarstvu. Iz Sev. Afrike bo prišlo okrog 3000 Francozov z družinami, ki se bodo stalnim napetostim v svoji dosednji domovini umaknili z naselitvijo v prov. San Luis in San Juan. Poleg teh francoskih družin bodo naselili tudi španske družine iz Maroka. Vsi ti bodo prišli z lastnim kapitalom in jim bo država stavila na razpolago vse potrebne dodatne kredite. Prav tako bodo z lastnim kapitalom prišli Nizozemci, ki se bodo posvetili ribolovu, in nekatere japonske družine.

Jugoslavija bo za svoje potrebe in in delno tudi za izvoz pričela z gradnjo osmih tovarn za sladkor iz sladkorne pese. Po dosedanjih načrtih naj bi v vsaki republici bila ena — za Slovenijo v okolici Maribora, medtem ko bi Srbija imela dve tovarni, in prav tako Makedonija.

V okvirju nedavno podpisanih dogovorov z državami za železno zaveso je arg. železniška družba kupila na Madžarskem 46 diesel vagonov in 44 vagonov za progo Belgrano.

52 milijard mark (okrog 13 milijard dolarjev) bo veljala oborožitev Zah. Nemčije v letih 1958-61.

Zmanjšanju potrošnje petroleja v USA ni kriv uvoz petroleja iz inozemstva, kakor trdijo USA petrolejski mag-

nati, ampak povečanje uporabe naravnega plina, meni Wallstreet Journal, ki petrolejskim veljakom očita, češ da se ne smejo razburjati nad inozemskim uvozom, kajti ta uvožen petrolej ni last inozemcev, ampak amer. petrolejskih družb izven področja USA.

PO ŠPORTNEM SVETU

Argentina : Paragvaj 2:0 (1:0). V soboto sta obe državni moštvi odigrali revanžno tekmo v nogometu. Zmagali so domačini, ki so se revanžirali za nedavni poraz. Toda moštvo kljub zmagi ni zadovoljilo. Paragvajci, ki igrajo zelo enostaven praktičen nogomet, tudi niso pokazali take igre, kot so pričakovali gledalci.

Južnoameriško lahkootletsko prvenstvo je odnesel Brazil z 244 točkami, sledijo Argentina 187, Čile 144, Urugvaj 38, Peru 28, Kolumbija in Ekvador 4, Paragvaj 3. Prav tako so si Braziljanki osvojile prvo mesto z 95½ točkami, slede Čile 64, Argentina 52½, Peru 27, Urugvaj 12, Paragvaj 4.

4. Jugoslovansko lahkootletsko prvenstvo v zaprtih prostorih je bilo v Zagrebškem velesmu. Partizan je osvojil prvo mesto, drugo pa celjski Kladivar. Postavljenih je bilo 5 novih viškov.

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

4. MAJA

Študijski Dan SKAD-a

Vabljeni vsi akademiki, abiturienti in prijatelji HOGAR SAN VICENTE (Tequendama 3757)

LOJZE NOVAK

izključno zastopstvo

BUMAR, S.R.L.

Avda de Mayo 302 - T. E. 658-7083

Ramos Mejia

nudi slovenski skupnosti po najboljših cenah — tudi na dolgoročno odplačevanja — najboljše električne hladilnike, televizijske aparate, pralne stroje, štedilnike, radijske aparate, kolesa, električne črpalke za vodo, ventilatorje, šivalne stroje in vse druge potrebščine za dom.

PRIDEM TUDI NA DOM. Klicati T. E. 658-7083 ali osebno v trgovini.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Opozorilo glede posmrtnine. Društvo Slovencev v Buenos Airesu sporoča svemu članstvu slednje:

1) Ob smrti gospe Malavašič Rafaele je Društvo Slovencev izplačalo že devetindesetdeseto posmrtnino. Lepo prosimo vse člane, da plačajo posmrtninski prispevek, znaša tri pese za vsak smrtin primer.

2) Z veseljem sporočamo, da v zadnjem času članstvo bolj redno plačuje svoje obveznosti do društva kot jih je plačevalo lansko leto. To je omogočilo odboru, da je dvignil posmrtnino od \$2100.— na \$2300.—. Če se bo to nadaljevalo in če bo še kaj več rojakov pristopilo v Društvo Slovencev, bo mogoče posmrtnino še zvišati.

3) V lastnem interesu vsakega člana je, da ima urejeno članarino in plačane posmrtninske prispevke na manj za tri smrtne primere v naprej. Le na ta način je mogoče, da Društvo Slovencev ob smrti člana (pa tudi več članov) lahko takoj izplača posmrtnino, ki je za svoje velika pomoč in mnogokrat edini denar za plačilo pogrebnih stroškov.

OBVESTILA

Ob prvi obletnici svojega obstoja nas vabi Mladinski zbor "Gallusa" na svojo prvo samostojno prireditev. S polno paro pripravljajo naši mladi pevčki mladinski spevoigro "Kresniček". Prireditev bo gotovo nekaj izrednega za nas, saj mladinskih prireditev močno pogrešamo. Pa tudi za starejše bo spevoigra lahko lep užitek. Opozorjamo že sedaj na to prireditev, ki bo v soboto 17. maja zvečer in v nedeljo 18. maja popoldne, obakrat v ciudadelski dvorani.

II. kulturni večer SKA bo v soboto 3. maja t. l. ob sedmih zvečer v Bullrichesov salonu, Sarandi 41, Capital v prireditvi Literarnega odseka. Predaval bo predsednik Ruda Jurčec o svetu Ljubljanskega triptiha. Pisateljeva krajevna in časovna označba dejanja bo gotovo zelo dvignila užitek pri branju romana. Toliko lepih slovenskih pesmic iz otroških ust naenkrat v tujini še nismo slišali, kot jih bomo na koncertu, ki nam ga bodo pripravili "LANUŠKI PEVČKI" v nedeljo dne 4. maja v cerkveni dvorani San Justo z začetkom ob 16!

Športni odsek "Našega doma v San Justo" ima v soboto, 3. maja ob 19.30 uri letni občni zbor. Vsi člani iskreno vabljeni. Referent.

Krajevni odbor Društva Slovencev v Ramos Mejia bo priredil v nedeljo 4. maja popoldne ob 16.30 v cerkveni dvorani v Ramos Mejia svoj XIII. prosvetni večer s predavanjem g. Janka Hafnerja o temi

RAKETE IN SATELITI

Predavanje bodo spremljale skiopletne slike. Po predavanju bo o tej zanimivi temi tudi razgovor.

Vsi člani in prijatelji Društva Slovencev iskreno vabljeni!

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

SAN JUSTO

(Nadaljevanje s 3. strani)

Čeprav ima Naš dom v San Justo večlike in lepe prostore, vendar za večje prireditve ne zadoščajo več. So že premajhni. Treba je namreč upoštevati dejstvo, da je v San Justu ena najmočnejših slovenskih naselbin na področju Vel. Buenos Airesa. In če postajajo društveni prostori za prireditve že premajhni, je to pač samo v pohvalo Sanjuščanom, ker s tem dokazujejo, da jim je pri sreju slovenska stvar ter jo tudi finančno podpirajo z namenom, da bi slovenski mladini ustvarili res prijetne prostore, v katerih se bo vedno rada zbirala, ter se v njih narodno izobraževala in utrjevala. Zato člani odbora zadruge Naš dom mislijo tudi na bodočnost ter imajo v načrtu nakup stavbne parcele zraven društvenega prostora v izmeri 400 kv. metrov. Na tem stavbišču mislijo pozneje postaviti dvorano.

V okvirju zadruge deluje več odsekov. Tako socialni, kulturni, mladinski in športni. Vsi skušajo zajeti zlasti slovensko mladino ter jo s kulturnimi, športnimi in družabnimi prireditvami čim bolj pritegniti na Naš dom. J. K.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires Argentina

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 571282

"V A S O V A L C I" so sneli dve novi plošči:

V-4 Martin Keber

Je na Dravci meglica

V-5 Imam tri ljubice

Pa kako bom ljubila

ki se dobe pri: F. Fajfar — Florida; P. Homan — Munro; S. Lipušček — San Justo; O. Pavlovčič — San Martin; S. Reven — Lanus; ali pa pri "JADRAN" srl. 25 de Mayo 533/3 — Buenos Aires. Število plošč je omejeno.

Vsem znancem in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da je dne 4. aprila v Loškem potoku previden s tolažili svete vere preminul naš dragi mož, oče, stari oče, brat, svak in tast

gospod ALOJZIJ KNAVS

K večnemu počitku so ga položili na farno pokopališče v Loškem potoku ob obilni udeležbi prijateljev in lovskih tovarišev.

Naj mu bo Gospod dober plačnik!

Sv. maša zadušnica bo 22. junija v slovenski kapeli na Ramon Falcón 4158.

Zalujoci:

Žena Franja Knavs roj. Rojc, hčere Milena por. Drenšek, Slava por. Pergar, sin France, zeta Štefan in France, vnuki Marija, Janezek, Marjetka, Anica ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Loški potok, Gora-Sodražica, Ljubljana, Cleveland

ZAHVALA

Ob težki izgubi moje nepozabne žene gospe RAFAELE MALAVAŠIČ se iskreno zahvaljujem č. g. J. Kalanu, ki ji je podelil sv. popotnico in sv. poslednje olje; č. g. direktorju A. Šteharju za opravljeno pogrebno sv. mašo, vodstvo pogreba in tolažilne besede ob odprtem grobu; č. g. dr. Žaklju, dr. Starcu, dr. Rozmanu, Škrbetu in Stanovniku za spremstvo pogreba, č. sestram dominikankam za lepo petje pri pogrebni sv. maši.

Posebno zahvalo sem dolžan g. dr. P. Barousse-u za velikodušno pomoč v njeni dolgi in težki bolezni. Dalje moja iskrena zahvala gospema Duričevi in Kinovi za njuno veliko pomoč v njeni bolezni; gospema Lorgarjevi in Hribarjevi za tako skrbno pripravo mrtvaškega odra; pevske mu zboru Gallus, ki je odstopil sobo, kjer smo pokojno položili na mrtvaški oder. Najlepša hvala Društvu Slovencev za izplačno posmrtnino.

Moja iskrena zahvala vsem številnim rojakom, ki so pokojno tolikokrat obiskali in tolažili v njeni težki bolezni, jo prišli kropiti, jo spremili na njeni poslednji poti in ji darovali cvetja na grob.

Vsem naj Bog stotero poplača!

Zalujoci mož Valentin Malavašič

Mladinski zbor

"Gallusa"

Vas že sedaj vabi na

MLADINSKO SPEVOIGRO

KRESNIČEK

17. in 18. maja

V

CIUADAELSKI DVORANI

|||

REZERVIRAJTE SI TA DNEVA!

Službo dobe

Slovenska strojna delavnica in livarna sprejme: TOVARNIŠKE DELAVCE za strojno stroko za delo na strojih v livarni s prakso ali brez nje. Prav tako vajence za isti obrat. Javiti se v novih tovarniških prostorih v ul. Remedios de Escalada 135 (biv. ul. San Martin) v Saenz Peña (Villa Raffo), tri kvadrate od postaje, ter 2 kvadri od ul. Lope de Vega. B. SELJAK

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER

(83)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

Toda zapuščenost, praznina, je bila še vedno okvir preteklosti in možnega povratka. Sedaj pa stoji tu tujka iz karskega marmora, ki jo je napravil mojster Fabich z modrim pasom, vsako sekundo stoji tu na razpolago vsem in podi resnično in živo izpred oči tiste, ki jo je videla. Z bolečino se Bernardka obrne in odide. Razočarani sestri sprejmeta čudno obnašanje za nepobožno mrzloto.

Na mestni meji mora kočijaž še enkrat ustaviti. Mlinar Anton Nicolau priče nenadoma k vozu s šopkom belih rož v rokah. Zmedeno jih ponudi Bernardki.

"Bodoči božji nevesti in ljubljenu otroku kraljice rož te rože", je deklamiral in bil vesel, da se mu s trudom priučeni stavek ni ustavil.

"Oh, gospod Anton, mnogo prelepe so in ovenele bodo na dolgi poti, "je rekla Bernardka prestrašeno. Ena izmed nun je vzela šopek.

"Nisem hotel danes priti z drugimi, gospodična Bernardka", je jecljal Anton. "Hotel sem vam namreč nekaj povedati."

"Kaj ste mi hoteli povedati, gospod Anton?"

"Da, kaj sem vam hotel povedati, gospodična Bernardka... Teško je to reči..."

Dolg molk. Obe spremljevalki sedita zravnano v vozu. Bernardka napeto gleda v Antona Nicolaua. Obupan je gladil

svoje črne brke in pot mu je stopil na čelo.

"Hotel sem reči", je nazadnje spravil iz sebe, "da je moja mati že zelo stara. Privajena sva eden na drugega, in dobro se razumeva. In star sem že štiriindvajset let. In trdno sem se odločil, da se ne bom oženil, gospodična Bernardka, Zakaj mati in snaha se ponavadi ne razumeta preveč dobro, kajne. Neoznjen bom ostal tudi jaz, to sem hotel povedati... Iz zdaj, srečno pot, Bernardka..."

Poiskala je rožo iz šopka in mu jo dala.

"Dobro se imejte, gospod Anton..."

Devetindeseto poglavje VODITELJICA NOVINK

Mati Jožefina Imbert, prednica samotana svete Gildarde, je odšla po stopnicah v govornico, kjer je Bernardka Soubirous čakala že celo uro. Nihče ne bi plemeniti sestri prisodil, da je pravkar v svoji celici goreče molila in da ni bil predmet njene goreče molitve nihče drugi kot slavna čudodelka iz Lurka, ki naj bi danes kot novinka vstopila v konvent. Kakor da je bi vedela, kdo jo čaka, je mati Imbert z bežnim pogledom ošinila čakajočo, ki se je ob njenem prihodu vzdignila.

"Torej ste vi postulantinja, ki so jo pripeljali iz Lurda", je vprašala precej strogo in preplašena Bernardka si je morala priznati, da je čaka novo zaslišanje. Odgovorila je s šibkim glasom:

"Oui, Madame la Supérieure."

"In kako se pišete?"

Moj Bog, saj vendar ve, kako se pišem. Toda dela, kakor delaja vsi drugi. Nič ne smem pripomniti.

"Bernardka Soubirous, Madame la Supérieure."

"Koliko ste stari?"

"Dvajset proč, Madame Supérieure."

"In kaj znate?"

"Oh, pas gran chose, Madame la Supérieure," odvrne Bernardka. Odgovor je bil eden takih, ki je res podoben predrznosti. Prednica za hip dvigne oči in preiskujoče gleda v temne, mirne Bernardkine oči.

"Mais alors, mon enfant", reče, kaj naj počnemo z vami tukaj?"

Bernardki se zdi, da ni njena stvar, da bi na to vprašanje odgovorila. Zato molči. Prečastita je torej prisiljena, da po molku sama znova prične razgovor.

"Kakšen poklic ste si želeli zunaj v svetu?"

"Oh, Madame la Supérieure, mislila sem, da bi bila za služabnico dobra..."

V tem stavku je bil spet skriven prizvok, ki ga prednica ni mogla razpoznati. Kaj naj si misli o deklici? Zastane petdesetletne redovnice so se zaostri. Naslednje vprašanje je bilo skoraj jedko.

"In kdo vas je priporočil naši kongregaciji?"

"Mislim, da njegova milost gospod škof neverski..."

"Aha, Monseigneur Forcade, se o brne prednica z rahlim nasmehom proti visoki vitki nuni, ki je ravnokar stopila skozi vrata.

"Ste slišali? Monseigneur Forcade, ce cher et saint homme! Temu otroškemu srcu se imamo zahvaliti za podoben priporočila... To je postulantinja iz

Lurda. Kako je bilo vendar, vaše ime, hčerka?"

"Bernardka Soubirous, Madame la Supérieure."

"In to je častita mati vzgojiteljica novink. Nje se boste držali v bodočnosti..."

"Midve se že poznavamo," reče mati Terezija Vauzous, ne da bi pokazala presenečenja. Lepi obraz nekdanje lurške učiteljice, amaonke Kristusove, kakor jo je imenoval abbé Pomian, se je v zadnjem letu zelo potegnil. Ozke ustnice so vse preveč odkrivala dlesni. V majhnih, globoko vrtih očeh ni bilo veselja, ki izvira iz samopremagovanja, temveč neznana žalost. Bernardka je pogledala Vauzousovo kakor večkrat prej, kadar je sama stala pred k'opmi. Mati Imbert vpraša zdaj vzgojiteljico novink.

"Ni dolgo, kar je novina Angelina sama želela vrniti se v svet. Kdo opravlja njeno delo?"

"Ker je novicinja Angelina šele včeraj zapustila hišo," odvrne mati Vauzous, "je mesto kuhinjske pomočnice še prazno, Madale la Supérieure."

"Toliko boljše. Tako more postulantinja že jutri nastopiti službo..."

Potlej se je s prizanesljivo milobo obrnila k Bernardki.

"Pod pogojem, moj otrok, da jutri ne boste trudni in da bo delo odgovarjalo vašemu zdravstvenemu stanju. V glavnem gre za umivanje posode, za čiščenje tal in za pometanje hodnikov in stopnic, skratka, za najnižje posle, ki so tukaj. Pazite dobro: ne dajem vam ukaza, temveč vam samo predlagam. Če se ne čutite toliko močne, da bi moj predlog sprejeli, ker vam takšno delo telesno ali duševno nasprotuje, mi

prosim, takoj povejte..."

"Oh ne, Madame la Supérieure," hitro poprime Bernardka. "Delo mi ni prav nič zoprno in srečna sem, da morem priti na mesto kuhinjske pomočnice..."

Prav nič ni vedela, da je s tem odgovorom imenitno prestala izpit iz ponižnosti. In vendar je tudi ta preizkušnja o ponižnosti neko nesporazumljenje, kakor se jih je že toliko pripetilo med Bernardko in ljudmi. Ni hčerka generalova, kakor vzgojiteljica novink, tudi ne hčerka močnega kmeta, kakor mati Imbert. Pomivanje posode, umivanje tal in čiščenje stopnic, kar je bilo dnevno delo njene matere, se ji ne zdi prav nobena ponižnost in poniževanje, temveč zaupno otroško delo, ki je samo po sebi razumljivo. Nune so pričakovale ničemurnega svetnega otroka, ki se je opijani slave. Po massabielskem triumfu bi bilo to pričakovati. Bernardka pa je odkrito srečna, da bo mogla v hiši delati najnižja dela. Skoraj lahko se nasmeje in prednica zadovoljno pokima.

"Tako, in sedaj pojdite z materjo vzgojiteljico novicinj v refektorij, kjer boste pri mizi lurških sester dobili večerjo..."

"Z dovoljenjem. Madame la Supérieure, še en pomislek", se je oglasila Marija Terezija Vauzous. Postulantinja nosi ime, ki je vzbudilo v svetu veliko zgledevanje, ki se je pojavljalo v časopisih in ga je celo škof uporabljal v pastirskem pismu. Za nas imajo velika imena malo zvenka, četudi so priborjena z veliko muko. Ločimo se od vsega, v čemer svetu kaj pomenimo in v čemer svet za nas kaj pomeni. Povrh vsega je ime Bernardka res otroško zmanjševanje in poniževanje..."